

At koble sig klogt

– et projekt om at se mennesket i kroppen og forstå konteksters betydning.

Vi kender det alle.....vi har forløb med børn og unge, som har stor succes. Der sker en udvikling, samarbejdet med forældrene er godt, og vi har en dialog omkring, hvad der sker, og hvad næste skridt skal være. Disse forløb giver energi, og vi tænker, at det er præcis derfor, at vi har valgt at arbejde med børn og unge. Så er der andre forløb, hvor vi træner og træner et barn/ungt menneske, og det rykker sig ikke. Vi prøver at inddrage forældrene på forskellige måder, men har følelsen af, at det ikke rigtig lykkes. Måske snakker vi forbi hinanden, måske agerer forældrene anderledes, end de siger, måske agerer vi anderledes i deres selskab end sammen med de forældre, hvor samarbejde er godt. Hvilke faktorer er der i spil i vores interaktioner både med barn/ung og forældre? Hvorfor har vi nogle forløb med succes lige fra start til slut, mens andre nærmest aldrig kommer i nærheden af en succes?

Vi er som fysioterapeuter fokuseret på bevægeapparatet i forskellige funktioner. Vores kompetencer er på krops- og funktionsniveau, og vi er gode til at analysere på, hvad der fungerer godt og mindre godt. Men hvad med mennesket i kroppen, hvordan når vi ind til barnet eller det unge menneske? Hvilke ressourcer vil det frigive at anskue vores interaktioner fra en anden vinkel?

Jeg arbejder som fysioterapeut på Hammel Neurocenter, Børn og Ungeklivnikken. Vi har børn og unge fra 1- 18 år på 8 sengepladser. Vi modtager børn med erhvervet hjerneskade, både tidlig og sent i processen. Det vil sige, at nogle gange kommer barnet/det unge menneske lige fra intensiv og har måske mange sygeplejefaglige udfordringer. Andre gange kommer barnet hjemmefra og har nogle andre problemstillinger med sig. Børnene kan være indlagt med forskellige henvisninger alt efter funktionsniveau. Vores forløb strækker sig fra 4 uger og helt op til 8-9 måneder. Når et barn er indlagt, er der oftest en forældre medindlagt, hvilket gør vores afdeling til en familieafdeling. Her skal vi rumme både børn, søskende og forældre, samt forældrene skal rumme hinanden imellem, samtidigt med at de er i dyb krise. Deres verden er i kaos, og det kan der være flere årsager til. For nogle er det stadig nyt, og det dyrebareste de har, er kommet til skade eller blevet syg. Andre har måske været hjemme og oplevet hverdagens nye og store udfordringer med et barn, som ikke kan fungere som tidligere.

Tidligere kunne et forældresamarbejde fylde meget og sløre vores fokus på selve rehabiliteringen af barnet/det unge menneske. Vi havde ikke redskaberne til at bearbejde og reagere optimalt. Der kunne være faktorer som sorg, krise, manglende søvn, manglende indsigt, abnorme familiemønstre eller levevis, tidligere familieproblemer, som blussede op eller andet. Vi lavede ofte "debriefing" og prøvede på bedste vis at samle alle op. Vi havde et stort ønske om at få fast supervision, således at vi hele tiden kunne være klædt på til vores pårørende arbejde.

I 2012 blev der ansat en psykolog, Rita Andersen. Hun udarbejdede et projekt "At koble sig klogt", hvor grundantagelsen i projektet er, at barnets rehabilitering er indlejret i de pårørendes rehabilitering. Vi fik udleveret materiale til læsning og havde 3 undervisningsgange, hvor nedenstående teoriforståelse blev opridset.

Teoriforståelse

Dette notat fra Søren Kirkegaard, var med i vores materiale, og hænger sammen med hele menneskesynet i vores patient, borger og klientopfattelse.

*At man, naar det i Sandhed skal lykkes en
at føre et Menneske hen til et bestemt Sted,
først og fremmest maa passe paa at finde ham der,
hvor han er, og begynde der.*

Dette er Hemmeligheden i al Hjælpekunst.

*Enhver, der ikke kan det, han er selv i en Indbildning,
naar han mener at kunne hjælpe en Anden.*

*For i Sandhed at kunne hjælpe en Anden,
maa jeg kunne forstaa mere end han –
men dog vel først og fremmest forstaae det, han forstaa.*

*Naar jeg ikke gjør det, saa hjælper min Mere-forstaaen ham slet ikke.
Vil jeg alligevel gjøre min Mere-forstaaen gjældende,
saa er det fordi jeg er forfængelig eller stolt,
saa jeg i Grunden i stedet for at gavne ham
egentligen vil beundres af ham.
Men al sand Hjælpen begynder med en Ydmygelse
Kierkegaard, SV bd 18 s 92:*

Ydmyghed: Søren Kirkegaard beskriver den så flot i "Fortællerkunsten". Vi skal være vores opgave ydmyg. Vi er for en kort stund gæster i familiernes liv til trods for, at nogle patienter er indlagt i mange måneder.

Først menneskearbejde, så ekspertarbejde: Hvilket menneske står vi overfor? Hvilken familie? Hvordan kommunikerer de? Hvad har deres liv indeholdt tidligere? Vi tager det kærlige lederskab og sammen opstarter vi en kreativ søgeproces, hvor vi i fællesskab tør overveje, reflektere, diskutere og danne hypoteser. Det kræver mod at sætte os selv i spil med de pårørende, hvor vi ikke bare skal være eksperter. Så vi kobler os først på dem i menneskearbejdet, og derefter har vi vores faglige briller på.

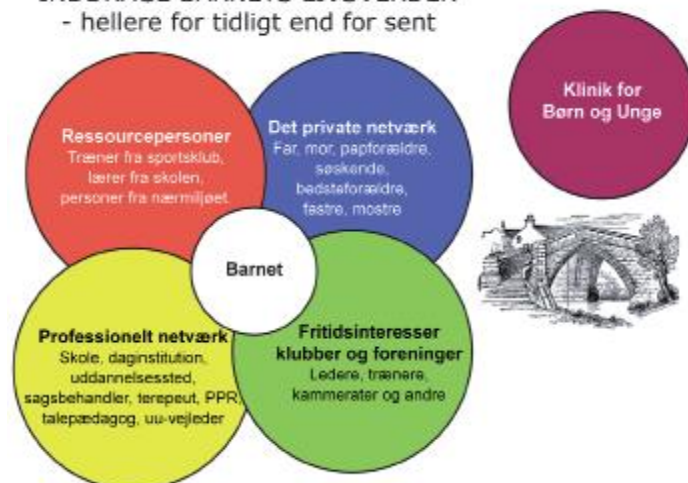
Krav og Kræfter: Inspireret af Antonowsky, som har defineret, at der skal være balance mellem krav og kræfter. Han bruger begreber som *begribelighed*, hvad skal der ske? Hvad er rehabilitering? Hvad forventes der af de pårørende? *Håndterbarhed*, belastningsgraden, hvad giver plusser og minus hos de enkelte? *Meningsfuldhed*, den vigtigste af alle. Hvis det ikke giver mening for barnet/den unge eller de pårørende, så hjælper det ikke med begribelighed og håndterbarhed. At have indflydelse, få anerkendelse giver kræfter, og der skal kræfter til at ændre.

Vi ER i en kontekst – vi ER IKKE på en bestemt måde: Vi er ikke altid en bestemt person, men ændrer os alt efter, hvilken situation vi befinder os i. Vores pårørende og børn/unge befinder sig i et kaos i deres liv og agerer deres bedste. Vi har ansvaret for at skabe kontekster, de kan agere og lykkes i. Vi skal jagte de gode stunder, og hvis det giver mening at gå på kompromis, så gør det. Vi har ansvaret som personale for at fortynde de situationer, som ikke fungerer optimalt. Vi skal lade de gode fortællinger fylde, hvilket leder mig til mit sidste teoripunkt.

Sprog skaber virkelighed: Det talte er i mange tilfælde mere virkeligt end det ikke talte. Som sundhedspersonale skal vi overveje, hvilke fortællinger vi bidrager med hos patienter, pårørende og ikke mindst på personalekontoret. Vi har ansvaret for at fortælle de gode historier, så både børn og voksne kan vokse. Hvad enten det omhandler vores kollegaer, patienter eller pårørende.

Brobygning:

INDDRAGE BARNETS LIVSVERDEN - hellere for tidligt end for sent

Vi er som tidligere nævnt på besøg i familiernes liv for en tid. Vi skal invitere os selv ind og være ydmyge over at komme ind. Det er essensen i at arbejde med mennesker, hvad enten det er på et hospital, i en kommune eller på institutioner.

Vores brobygning kan være:

- Invitere skoleklasse på besøg. Lave aktiviteter, hvor de prøver at få frataget flere sanser og funktioner. Lave aktiviteter, hvor barnet/ det unge menneske har succes.
- Invitere venner og få sat nogle rammer, således de kan være sammen med deres ven på samme eller næsten samme måde som tidligere. Få italesat hele besøget for barnet/det unge menneske hvis de har behov for det.
- Tage med i skole, børnehave, sportsklub, spejder, arbejdsplads, familiebesøg og andre relevante situationer.
- Netværksmøder, hvor forældrene selv finder ud af, hvem der skal inviteres. Her kan vi fortælle om, hvad en erhvervet hjerneskade betyder for fremtiden. Hvordan kan netværket hjælpe, mens og efter de er indlagt.

Det vigtigste i brobygning er, at det igen skal give mening for familien og barnet/det unge menneske.

Praksis i vores hverdag

Efter vores undervisning har vi lavet en række praktiske tiltag i vores afdeling.

- Rehabiliteringsplanen laves nu i samarbejde med forældrene, jævnfør afsnittet omkring Først menneskearbejde, så ekspertarbejde.
- Vi har fast forældremøde hver 14. dag, hvor vi får talt om observationer, neuropædagogisk strategi, får fælles fodslag i rehabiliteringen. Det giver en følelse af deltagelse, begribelighed, fællesskab og ikke mindst meningsfuldhed i deres verden af kaos.
- Forældrekafe hver måned. En aften i vores hus for pårørende, hvor de præsenterer sig for hinanden og fortæller det, som de selv ønsker. Der er et personale med den første time. Den fortrolighed de får der, afspejler sig i deres samvær efterfølgende.
- Månedlig supervision i hvert team. Det prioriteres i vores vagtplan. Det bliver besluttet på supervisionen, hvad der skal drøftes. Supervision er et fortroligt rum for de deltagende. Grundlaget i vores snak kobles hele tiden på vores fælles teoriforståelse.

Kulturændringen

Der er igennem projektet sket en kulturændring i vores afdeling.

Vores familier oplever, at de bliver medinddraget og får en rolle som er tilpasset deres situation.

Personalet ser de pårørende som aktive aktører i rehabiliteringen. Samtidig har vi som personale fået et fælles sprog omkring vores pårørendesamarbejde, i forhold til hvad der kan ske i samspillet mellem personale og patient/pårørende. Denne proces er hele tiden dynamisk, og derfor er vores fortløbende supervisioner meget vigtig. Grundlaget i supervisionerne springer ud af vores fælles teoriforståelse, og det er de begreber vi bruger gang på gang. Det gør vi, idet det er menneskeligt at reagere følelsesmæssigt og moralsk på vores arbejde. Men vores arbejde kræver, at vi kan få konverteret vores intuition og følelser til noget fagprofessionelt.

Som fysioterapeut har jeg igennem processen fået mere fokus på mennesket i kroppen og det store netværk omkring. Jeg har fået tydeliggjort og italesat den del af faget, som danner grundlag for min fysioterapeutisk ekspertviden. Jeg har fået nye indgangsvinkler at benytte, når jeg møder børn/unge mennesker og deres familier. Min ro smitter af, når jeg udviser, at jeg ønsker et samarbejde, hvor vi i fællesskab skal overveje, reflektere og finde mål. Forældrenes observationer og meninger har stor betydning, og jeg oplever en bedre dialog omkring de forskellige forløb.

Jeg har fået en bevidsthed om, hvordan jeg fremstår i de forskellige forløb, og hvordan jeg kan ændre noget for at skabe nye muligheder for mine omgivelser.

Litt.liste:

Andersen, Tom: reflekterende processer – samtaler og samtaler om samtalerne. Dansk psykologisk Forlag, 2005

Antonovsky, A: Helbredets mysterium. Hans Reitzels Forlag, 2000.

Bruner, Jerome: Mening i handling. Klim, 1999.

Dall, Mads Ole: Slip anerkendelsen løs! Frydenlund, 2001.

Jensen, Torben K., Johnsen, Tommy J: Sundhedsfremme i teori og praksis. Philosophia, 2000.